

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Buitenlandse Zaken
De heer T.B.W. Berendsen
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 21 april 2026

betreft Brief met vragen over artikel 100-inzet in de Middellandse Zee

ons kenmerk 180722

Geachte heer Berendsen,

De leden van de commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingshulp (BDO) hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief¹ van de regering inzake de artikel 100-inzet in de Middellandse Zee en de aanvullende artikel 100-brief² over verlenging Nederlandse inzet in de Middellandse Zee, die u samen met de minister van Defensie naar de Kamer heeft gestuurd. De leden van de fracties van de **SP** en de **PvdD** hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben naar aanleiding van de ontvangen brieven een aantal vragen, met name ten aanzien van het mandaat, de juridische onderbouwing, de risico-inschatting en de mogelijke gevolgen van de Nederlandse deelname aan deze missie.

Internationaal recht en consistentie

1. In de artikel 100-brief spreekt de regering een scherpe veroordeling uit van de aanvallen van Iran. Kan de regering toelichten waarom de aanvallen van de Verenigde Staten en Israël, die aan deze escalatie voorafgingen, in de brief niet juridisch worden gekwalificeerd of veroordeeld, terwijl deze volgens breed gedeelde interpretaties eveneens in strijd zijn met het internationaal recht, en met name een schending vormen van artikel 2, lid 4 van het VN-Handvest? Acht de regering deze asymmetrie verenigbaar met een consistente toepassing van het internationaal recht?
2. Erkent de regering dat het gebruik van geweld tegen Iran door de Verenigde Staten en Israël, bij gebrek aan een mandaat van de VN-Veiligheidsraad en buiten een duidelijke situatie van zelfverdediging, op basis van het VN-Handvest moet worden gekwalificeerd als een daad van agressie, vergelijkbaar met de juridische kwalificatie van de Russische invasie van Oekraïne in 2022? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom weigert de regering dit dan te benoemen, zo vragen de leden van de SP-fractie.

¹ Kamerstukken I, 2025-2026, 29521, BS.

² Kamerstukken I, 2025-2026, 29521, BT.

datum 21 april 2026

ons kenmerk 180722

blad 2

3. De inzet van de Zr. Ms. Evertsen vindt plaats op basis van artikel 100 van de Grondwet, hetgeen impliceert dat deze inzet gericht is op de handhaving of bevordering van de internationale rechtsorde. De regering presenteert deze missie dan ook als een bijdrage aan de bescherming van die rechtsorde. Kan de regering uitleggen hoe deze missie die rechtsorde precies beschermt, terwijl de oorlog waarvan deze missie het gevolg is mede is ontketend door aanvallen van de Verenigde Staten en Israël, die in de artikel 100-brief niet als schending van het internationaal recht worden benoemd?
4. In de artikel 100-brief stelt de regering dat de Iraanse aanvallen "andermaal het karakter van het Iraanse regime aantonen". Kan de regering toelichten wat volgens haar de herhaalde en grootschalige aanvallen van de Verenigde Staten en Israël op Iran – die evident in strijd zijn met het internationaal recht en hebben geleid tot grote aantallen burgerslachtoffers en regionale destabilisatie – zeggen over het karakter van deze staten en hun handelen? En hoe verhoudt het uitblijven van een vergelijkbare kwalificatie zich tot een consistente en geloofwaardige toepassing van het internationaal recht?

Mandaat en feitelijke betrokkenheid

5. De regering stelt dat de inzet een strikt defensief karakter heeft. Kan de regering precies definiëren wat in deze context onder "defensief" wordt verstaan? Welke concrete handelingen vallen daar wel en welke vallen daar niet onder?
6. Kan de regering uiteenzetten in hoeverre de Zr.Ms. Evertsen sinds de start van de missie feitelijk betrokken is geweest bij operationele handelingen binnen het vlootverband, en in het bijzonder of deze inzet zich uitsluitend heeft beperkt tot het verdedigen tegen inkomende dreigingen, zoals het onderscheppen van raketten en drones?
7. Daarnaast vragen de leden van de SP-fractie de regering of zij kan bevestigen dat de Zr.Ms. Evertsen tot op heden op geen enkele wijze betrokken is geweest bij handelingen die direct of indirect kunnen worden gezien als ondersteuning van offensieve operaties van andere staten. Indien dat niet kan worden bevestigd, kan de regering dan specificeren om welke handelingen het gaat?
8. Kan de regering toelichten of en in hoeverre de Zr.Ms. Evertsen tot op heden betrokken is geweest bij de verdediging van militaire objecten, installaties of materieel van bondgenoten – waaronder militaire bases op Cyprus – en of daaronder ook objecten vielen die een rol spelen of kunnen spelen in militaire operaties tegen Iran?
9. Kan de regering aangeven of de Zr.Ms. Evertsen tot op heden informatie, waaronder het luchtbeeld, heeft gedeeld met andere staten of binnen bredere verbanden dan uitsluitend de Carrier Strike Group, en of kan worden uitgesloten dat dergelijke informatie direct of indirect is gebruikt voor offensieve operaties?
10. Kan de regering, in het licht van berichtgeving dat het Verenigd Koninkrijk de Verenigde Staten toestemming heeft gegeven om Britse militaire bases te gebruiken voor aanvallen op Iraanse doelen, toelichten in hoeverre dergelijke activiteiten plaatsvinden vanuit of in relatie tot de Britse bases op Cyprus, en welke kennis de regering hierover heeft?
11. In het verlengde hiervan: is het denkbaar dat Nederland, door het verdedigen van bondgenootschappelijk grondgebied, militaire bases of materieel van bondgenoten, feitelijk bijdraagt aan het in stand houden of faciliteren van militaire operaties van de Verenigde Staten of Israël (in het geval dat de oorlog weer oplaait)? Zo ja, hoe verhoudt zich dat tot het gestelde

datum 21 april 2026

ons kenmerk 180722

blad 3

strikt defensieve karakter van de missie, en hoe voorkomt de regering dat Nederland daarmee feitelijk onderdeel wordt van een dergelijk conflict?

Bevelsstructuur en nationale zeggenschap

12. In hoeverre is de zelfstandige besluitvorming van Nederland over inzet en geweldstoepassing in de praktijk gewaarborgd binnen een door Frankrijk geleide missie? Kan de regering concreet toelichten hoe wordt voorkomen dat operationele beslissingen van de Franse commandant leiden tot feitelijke inzet die verder gaat dan het nationale mandaat?
13. In hoeverre kan bondgenootschappelijke druk – politiek of militair – ertoe leiden dat Nederland in de praktijk toch betrokken raakt bij handelingen die buiten het oorspronkelijke mandaat vallen? Welke waarborgen bestaan hiertegen?

Risico's, escalatie en betrokkenheid bij oorlog

14. Deelt de regering de analyse van de leden van de SP-fractie dat de aanwezigheid van NAVO- en EU-marineschepen in deze context door Iran en aan Iran gelieerde actoren kan worden gezien als feitelijk partij kiezen in het conflict? Zo ja, wat betekent dit voor de risico-inschatting?
15. Zijn er scenario's uitgewerkt waarin Nederland, al dan niet onbedoeld, betrokken raakt bij een gewapend conflict? Zo ja, wat zijn de belangrijkste scenario's en welke exit-strategieën bestaan hiervoor?
16. Is het denkbaar dat de inzet van de Zr.Ms. Evertsen ertoe leidt dat Nederland "in oorlog" raakt in de zin van artikel 96 van de Grondwet? Onder welke omstandigheden zou daarvan sprake kunnen zijn?
17. Hoe onderbouwt de regering dat deze inzet bijdraagt aan de-escalatie, en erkent de regering dat de inzet ook het risico met zich meebrengt dat de spanningen in de regio juist verder oplopen? Zo ja, hoe wordt dat risico gemitigeerd?

Actualisering en verlenging van de inzet

18. In de aanvullende artikel 100-brief van 2 april 2026 stelt de regering dat de verlengde inzet binnen het bestaande mandaat blijft en dat de eerder geschetste contextanalyse, risico's en gevolgen voor de nationale veiligheid ongewijzigd gelden. De leden van de SP-fractie stellen echter vast dat er sindsdien zich een relevante ontwikkeling heeft voorgedaan, namelijk de wapenstilstand tussen de Verenigde Staten en Iran van 7 april 2026. Kan de regering toelichten of en zo ja op welke wijze deze ontwikkeling aanleiding geven tot een hernieuwde beoordeling van de inzet, en wat de implicaties zijn voor:
 - de dreiging voor Cyprus en bondgenootschappelijk grondgebied;
 - de risico's voor de Nederlandse eenheid;
 - de noodzaak en proportionaliteit van voortzetting van de inzet?
19. Indien deze herbeoordeling nog niet expliciet heeft plaatsgevonden, is de regering dan bereid deze alsnog uit te voeren en de Kamer hierover te informeren?
20. Onder welke omstandigheden zou de regering concluderen dat sprake is van een zodanige wijziging in de situatie dat een nieuwe artikel 100-afweging noodzakelijk is?

datum 21 april 2026

ons kenmerk 180722

blad 4

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen de regering naar een inventarisatie van de risico's van het zenden van militaire steun bij het openhouden van de Straat van Hormuz en bij het verdedigen van posities in de Middellandse Zee. Kan de regering de gevolgen schetsen in het kader van artikel 5 van het NAVO-handvest wanneer een Nederlands oorlogsschip (of een oorlogsschip van een ander NAVO-land) wordt aangevallen door een leger van een niet-NAVO lid, zoals Iran, Rusland of Jemen?

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

Koen Petersen

Voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en
Ontwikkelingssamenwerking